



## *Muôn trùng cánh sóng*

**B**ất kì sông biển nào trên quả địa cầu này cũng có sóng, vậy mà trong tâm khảm tôi, không có ngọn sóng nào đẹp bằng ngọn sóng quê mình. Ngọn sóng sông dài, ngọn sóng kinh rạch, ngọn sóng trên những dòng nước mênh mông nơi tôi đã từng đi qua, đã từng bỏ lại những vật kí ức bàng lảng mơ hồ như khói sương, để rồi nhớ thương một thời không dứt...

Những con sóng quê mình cứ nổi dài tít tắp trên mấy dòng sông ngoằn ngoèo giữa đồng bằng châu thổ. Mấy đợt tôi xuôi tàu theo thủy trình của dòng sông từ tỉnh này qua tỉnh nọ ở miền Tây Nam Bộ cùng đoàn khách từ thành

phố xuống, mỗi người một nghề nghiệp, có nhà báo, nhà văn, nhạc sĩ, họa sĩ... tôi đã chứng kiến niềm hân hoan, sự bất ngờ trong đôi mắt họ.

Có người vốn dĩ đã quen với những con sóng miền Tây Nam Bộ, lớn lên từ mảnh đất màu mỡ phù sa và tâm hồn trải ra cùng sóng nước xôn xao kinh rạch quê nhà như tôi. Có người chưa lần nào đến với sông nước miền Tây, sóng trong tim họ là sóng biển vỗ về bờ cát, là con sóng hùng vĩ trên những dòng sông đổ ầm ầm giữa đại ngàn mênh mông.

Bởi vậy, ngồi trên con tàu du lịch, nước tạt vào mát lạnh, nghe chị hướng dẫn viên mặc áo bà ba tóc lò xo xoa trong gió giới thiệu bằng chất giọng miền Tây ngọt ngào, khách bảo những con sóng xứ này hiền lành, không như những con sóng nơi khách đã từng bắt gặp.

Tôi hiểu chữ “hiền lành” trong câu nói ấy, “hiền lành” vì sóng chỉ gợn nhẹ chứ không vồn vã, cuộn xoáy; “hiền lành” vì sóng chẳng làm hại con người, kể cả chiếc ghe bầu nhỏ xíu lênh đênh nổi trôi. Trong tim tôi, sóng nước

Tây Nam Bộ còn “hiền lành” theo một cách riêng rộng lượng. Sóng cuu mang bao phận đời thương hồ, sóng tiến chân người rời khỏi đồng bằng châu thổ và rồi đợi chờ những kẻ tha hương quay về để vỗ nhẹ vào lòng.

Sóng giữ cho tôi bao nhiêu hồi ức đẹp, nhắc nhở tôi dù có đi muôn phương thì miền Tây bao dung vẫn yêu thương. Còn riêng tôi, vẫn giữ cho miền Tây một vị trí trong tim không bao giờ thay đổi...

\*

Đó là những tháng ngày mà suốt cuộc đời tôi vẫn không thể nào quên.

Những đêm trăng sáng, tôi thường ra mũi ghe đứng lóng ngóng. Cây đèn bão trong đêm liêu xiêu gió, đôi lúc tưởng như sắp tắt vụt, sắp sửa bị nhấn chìm bởi màn đêm u tịch phủ trùm một đồng nước bạt ngàn nào đó, nơi chiếc ghe của chúng tôi đi ngang qua. Có chiếc ghe nào đó tranh thủ đi đêm, người trên ghe buồn quá, buột miệng hò quơ một câu, hay hát dân ca, hát cải lương “mút mùa Lệ Thủy”.

*Gió thổi về Nam, sông dài xuôi gió về Nam*

*Đò lên phía Bắc, mà rẽ đôi con nước*

*ngược dòng...<sup>(1)</sup>*

Ba má chọn kiếp sống thương hồ rày đây mai đó, ba làm bạn với sông, má làm bạn với người nên cũng sống đời thương hồ phiêu lưu sông dài trời rộng.

Chiếc ghe của chúng tôi không quá rộng, đủ để má chắt lủ khủ mấy thứ đường muối, gạo nếp, vải vóc, dầu lửa, nước mắm, vài loại trái cây má cân được trên đường đi rồi bán lại kiếm lời... và một khoảng nhỏ để đêm xuống chúng tôi ngủ lưng.

Nhiều lần, thấy đi ghe cực quá, tôi nói:

“Má, hay mình lên bờ ở luôn, ngoại bảo không có đất thì về vườn ngoại mà sống.”

Má cười bảo:

“Sông nước lỡ chọn má rồi, má cũng lỡ chọn cái nghề phiêu bạt tứ phương rồi, lên bờ má sống không quen.”

---

(1) Lời bài hát *Dòng đời* của nhạc sĩ Nguyễn Thu.

Thật ra má không nói thì tôi cũng biết, ba tôi thương những dòng sông như máu thịt, hình như ba chỉ thích nghỉ được với sông nước, với những cuộc đi... Chứ trối chân một chỗ ruộng vườn, ba không thể nào chịu nổi.

Tôi không khuyên má nữa, sợ tôi cực nên má định bụng gửi tôi lên nhà ngoại để tôi đi học đủ đây, mười bữa nửa tháng ba má về ngang ghé thăm tôi một lần, rồi khi nào tôi được nghỉ học má sẽ chở tôi đi ghe để đổi không khí.

Nhưng tôi không chịu. Tôi nhất quyết phải đi ghe với ba má dù biết rằng đi ghe khổ cực trăm bề, sinh hoạt cũng khó mà đôi khi tôi muốn chạy nhảy trên bờ, muốn đi học... cũng không thể được. Ba má tôn trọng quyết định của tôi. Những chuyến đi nối dài, bắt tận...

Đi ghe, nói cực, chứ thực chất cũng có những niềm vui riêng. Như việc sáng mai thức dậy là đến được một dòng sông mới. Ba nói:

“Miền Tây này có rộng lắm đâu, mà sông này, sông khác cứ thay nhau đón mình, không biết đi hết cuộc đời ba có đi cùng khắp những dòng sông Tây Nam Bộ hay chưa.”

Mà ba yêu con sóng quê mình nhiều lắm! Sóng hiền lành, sóng lương thiện. Sóng từng chiều vỗ về đôi chân mềm mại của tôi. Sóng từng đêm khỏa nhẹ vào chiếc ghe, vọng lên tai tôi những thanh âm mật ngọt, đưa tôi vào giấc ngủ giữa giấc ngủ đồng bằng thanh yên.

Ở trên ghe, tôi đã quen với tiếng rao của má và của những bạn hàng khác. Cùng là “Ai mắm, muối, gạo, nếp, vải vóc, rau củ quả tươi ngon... hôn...”, nhưng mỗi người lại rao bằng một điệu khác nhau, có người tiếng “hôn” kéo dài như sông, ngân lên, vút cao, có người rút nhịp, hoặc đặc sệt, hoặc chua chát như cuộc đời chìm nổi.

Ghe tôi đã đi qua bao bận nắng mưa, qua bao dòng sông, kinh, rạch... có khi lại đi trên dòng nước nhỏ xíu, đỏ bầm màu trái sắn chảy giữa rừng tràm heo hút, chỉ nghe tiếng gió lọt qua tán lá vội vàng đi hoang... Ghe tôi đã từng cập bao bến lạ, bến quen, gặp bao người xa, người chưa một lần gặp mặt hoặc chỉ gặp mặt một lần trong cuộc đời. Rồi ghe lại đi. Mãi miết.

Bất tận. Sông dài bất tận. Những chuyến đi lại nối tiếp, kéo dài...

\*

Tôi dần lớn lên, ba má tôi bờ lưng dần còng xuống. Trước lúc mất, bà ngoại khuyên ba má tôi muốn gầy lười ba má tôi mới chịu bỏ ghe, bỏ sông lên bờ dựng nhà sinh sống, làm vườn. Tôi cũng theo học lớp bổ túc, học dần rồi trở thành phóng viên của một tòa soạn có tiếng ở Sài Gòn.

Chúng tôi, sau tất cả đều có cuộc đời bình an, no ấm. Chừng ấy năm sông nước đã cư mang gia đình nhỏ của tôi. Chừng ấy năm nước lớn ròng, tôi lớn lên, nên hình nên vóc.

Sông nước Tây Nam Bộ nơi nào cũng đầy những kỉ niệm của gia đình chúng tôi, nơi nào cũng rớt rơi vài vạt kí ức về chiếc ghe màu nâu trầm chạy lọc cọc ngang qua, khói đen khẹt ra từ chiếc máy cũ kĩ.

Mỗi lần về quê, tôi đều thấy ba tôi ra bên sông ngồi nhìn những con sóng gợn lăn tăn

trong mấy chiều tẻ nhạt. Sóng lặng lẽ đi hoang. Tôi biết ba nhớ sông, nhớ sóng, nhớ những cung đường đã qua, nhớ những chuyến hàng mang bao mong ước của chúng tôi, cả những người bạn đường khuôn mặt lạ lẫm, gặp nhau là nở nụ cười tươi rói, rồi để lại một vệt kí ức mong manh trong nhau cho đến suốt cuộc đời.

Tôi cũng bao lần nhớ sóng nước quê mình, mỗi lần nhớ tôi lại tìm cách để trở về miền Tây, hoặc đi công tác, hoặc đi thực tế, hoặc đơn giản là chạy trốn khỏi bụi đô thị để về lại miền Tây đầu yêu.

Tôi tin chắc rằng ai được sinh ra và lớn lên ở chốn ấy đều dành cho sông nước Tây Nam Bộ một tình yêu mãnh liệt, muôn đời...

## Mong manh sợi khói lam chiều

Cảm giác được trở lại quê nhà là cảm giác trong lành nhất. Ở đó tôi mới hiểu, tại sao người ta thường ví quê hương là suối nguồn tươi mát của tâm hồn, là đoạn bình yên nhất trong chuỗi ngày bão giông, nơi người ta được sống là chính mình chứ không phải mượn vay cái vỏ bọc thô ráp để người khác ngỡ mình mạnh mẽ.

Tôi về quê ngay mùa mưa gió. Mới sáng sớm, ông trời đã đãi cho một cơn mưa trắng xóa, ướt đẫm khoảng sân nhà. Trời quê tôi tháng này lạ lắm, sáng mưa, trưa nắng, chiều âm âm. Thi vị nhất có lẽ là những buổi chiều rơi trên cánh đồng bất tận sau nhà, chân trời đỏ rực, những cánh chim di chao nghiêng bay

về tổ ấm, trông nhỏ nhoi và đơn độc giữa vùng trời mênh mông.

Những ngày ở quê, tôi thường hay ra đồng ngắm hoàng hôn buông. Nhìn sắc màu đỏ rực của ráng chiều, tôi cứ ngỡ mình đang đứng trên cánh đồng cổ tích, mình đang đứng trong không gian mà cố nhà văn Thạch Lam từng mở ra ngay từ đầu truyện ngắn *Hai đứa trẻ* - bài học thuở thiếu thời khơi gợi biết bao nhiêu cảm xúc đẹp đẽ và nồng nàn cho những tâm hồn trong trẻo như sông.

Ngắm hoàng hôn, tôi được dịp định hình lại bản thân mình, lấp đầy những khoảng trống nhớ thương miền kí ức xa xưa, nhớ thương quê nhà, bởi giờ đây tôi đã đứng trên mảnh đất nơi mà mình được sinh ra và sống những tháng năm hồn nhiên nhất đời.

Những lúc ở phố thị đông người, ồn ã và xa lạ, tôi thềm vụng, ước ao giá mà mình có thể thỏa thuê tận hưởng ngọn gió mát lành thổi ngang qua cánh đồng sau nhà, được tắm con sông quê hương, được ngắm hoàng hôn buông trong những chiều bình thường an trú.